

ОТЧУОТТУУР—БЫЫБАРДЫР ПАРТИЙНАЙ МУННЬАХТАР

Пройден манайгч сүхүүх партиийн тарилгэлэригэр олзуот-
туур-билэбардыр муунахтар быйыл алтынны — сатинны айдар-
га мытылгаллар. Бу — партиийн тарилгалар олохторугар — сүхкэн
исторический суолтадаах сообыти.

Бийилгдә отчуэттар билабардар СССР XXV съезин: уураахтарып олоххо килээрнэгэ үрдүк политической уонна үлэрэ өрө көтөбүллүү билимныгыгар-майгыгыгар, онус пятилетка бастакы сылын былааннарын уонна эбэһэсталистибэлэрин ситиһинилээзтик толорор ийин иоруот бүтүүнүн социалистической куоталаһыта киэрини тэһитиллибит усулуобуйаларыгар ыһтыллалларынан өрдүк уратылаахтар.

Өтмүсөтүүр бөлөмбөрдүүр муниахтар 28 жаныайгы сүлүүх уюна 16 сыхтардады партиянай төрилтөдөргө кытыллыахтар. Озөрү үрдүх идеянай-политическай табыммуахтык, төрөөниязактык кытыны сөргө түрүөрүлүр. Маныха муниахтар бөлөмбөрдүүр иэ уюна кытылыга муниахтүүбүт оныгы туһанын итөөнө оң салгы байыты эрбийлэр.

Азигуу сэмдэады өтүөтүүр-быыбардыыр муунаахтарга өрө
бүөн көмүүнстэрий 94,2 бырыһиана сэмдэадыта, өтүөтүна
дыкылааттары дүүүлөһүннэ көмүүнстэр 32,1 бырыһианаа кыт
тыгыта. 15 маһнайтм сүһүөх партиянай төрүтэлэр муунаахтары
гар көмүүнстэр бука бары сэмдэадылара сүһүһүһүһүннэ, Кинилэр
өрдүк төрөһүннэһүтүк Эрилик Эристин азгынап сөмхөһтэады,
«Чукоткохозстрой» ТМУ-да, сибээс уездынаады, Дирин орто, Чу
роччы адык КЭХ-стэах өсүһүлэлэриинаа партиянай төрүтэлэртэ
мытыкылыбыттары. Быйыл ити көрдөрүүлэр көрүтүк да аччааба
таран, муунаахтар өсө өрдүк таһымнаахтык үөннэ төрөһүннэһү
түк атаарылдыларын сүһүһүһүһүннэһүтүк.

Билдирэмнгийг өгч уоттуур-билебарданаар муниахтарга ному-
нестар активнайдыг кыттан бээр итэктэртэ кытмь принциппал-
най партийнай критиканы өгөрбүттара уонна партийнай тэрийбэр,
партийнай нэдиическай үлэни тунсарыта дэбэх этиндэри килдэр-
биттэрэ. Олор партийнай үлэни салгым тунсарымын, оройуон бөһи-
гэр турар хаһаайыстабылланай уонна кууьсурунай тутуу сөрүктэрин
билбаарыта үчүгэй сабыдааны өгөрбүттара, итинки бастахтык ыл-
дихха 1976 сыл ааһыт 8 ийынаага үлэ түмүктэри да көрдөрүллөр.
Буолаары турар муниахтарханын сибээстээн, паркомнар, парти-
бюрелар, партийнай төрилтэлэр секретардара хаанык башпууэс-
тарга сүрүм болдомтону туһайыахтарын сөбү?

Бастанышынан, аялгыт-ылага сирол партийнай группаларга өтүөттөр ыттыллыбытхара. Бу улахан ааһас быйыл хатыланна сүүхтэлл. Өтүөттүөр-бамбардыр муһуһахтар кинилэринэ партийнай группаларга өтүөттөр уонна быйбарлар хайлаи-да барыах-тахтар. Оройуонга 53 коммуниһа хаһар 10-партигруппа баһр. Бу адыһын адыһах. Онон кыаһлар сирдэһэ барылармтар саһа пар-тийнай ҕ-һиһалары төрөтүһэххэ.

Инкилбинэн, сорох партийнай төрийнхэргэ партиёнууд, секр-
тарлар огчуоттара хайзайгытылланай төрийлгэлэр огчуоттарыгар
маарыннишра, партийнай-төрийэр, партийнай-политическай үлэ
туругун киниглик ырытхаллыбатада, ылыллыбыт уурихтар, комму-
нистар критическай этиндэрэ хайдах толоруудан кэлэнтэрэ сийи-
лик сырдатхаллыбатада, идеологическай үлэ түнүктэрэ, обществен-
най төрийлгэлэргэ партийнай салаалта туруга, коммунистар парти-
йнай үлэрэ кыттыналара, кинилэр элпэтиэлэстэрин үрдэтип башу-
руостара ситэ көрдөрүдүбэтэхтэрэ. Биир үлэсүн ол да ичинэ сорох
партийнай мушкхтарга критика уонна бэйэни критикаланын эр-
йэр курдук киниглик тэвгитиллибэтэ. Ити итэрэстэр бэйилэ хаты-
ланын суохтаахтар.

Үсүнүнэн, ССКП XXIV съези үгүс мангайгы сүһүөх партиянай тэрияталарга административнай үлэтин хонтүрүөдүтүр бираабы биэр-
бита. Азыныт өттүтөр партиянай үлэ бу дыбуунаах участвата ит-
чүөстунай дыкылааттарга да, көпсөтүүлэргэ да бираабынан ситэтэ
суох сырдыктылыгыта. Буолаары турар муннахтарга наны аныа
учуоттууохха, бираабыла курдук, бу комиссия председателе мун-
наахха тыа этэрин тэрийиэхха наада. Кистэл буолбатах, сорох пар-
тиянай тэрияталарга итинник комиссиялар тэрийилибэккэ хаалбыт
тара. Быйыл кинилэри райПО, сыбээс үлэтин, оройуоннаагы ба-
дыһа, тутар-танар участватар, Чурапчы I №-дээх абыс кылаас-
таах, Мугудай өртө оектооларын партиянай тэрияталарын итэри-
ңэн үлэ чопчу болпүрүөстэригэр (холобур, эригэн культуратын
үрдэтиигэ, үлэ саага нымдаларын одоохтообунга, тутуу хаачыс-
тыбатын тунсарыга, өсбүөлаларга үөрөтөр-интэр үлэтин хонтүрүөд-
дэһиинга, о. д. а.) хайаан да тэрийтэлиэхха.

Төрдүүхүнэн, партибурулар, партийнай төрилтэлэр секретардариан хааччистыбаннай састааптарыг тунсарыга улаах бэлгэнтөнү ууруохха. Кинилэр састааптарыгар политическай өттүнэн сипиттэһиннү, авторитеттаах, төрийэр дьорурдаах коммунистар биллэр дарааларын ситийиллиэхтөөх.

Бэсигинэн, отчуоттуур-бымбардыр муньсах — бу көннөрү чуньсах буюлбатах. Кинилэри хаһан, хаһна мытары эрдөттөн сиһини быспаннаһаха, кизэник биллэриэххэ, муньсахха көмүтүнстэри бука барыаларын сырытыннорыаха.

Партийнай таъригчелерге сараланаары арай туурар өтүөттөр уонна быыбарлар социалистическай куоталаһымында салгыны тэрийингэ, коммунистар улаар уонна политическай активностарын салгыны өрө көтөрүүгэ, маасса айбар хуһунун 1976 хайааймстыбаннай сыды сүтүһүннэлээхтик түмүктээһингэ туһалаарга көмөлөһөллөрүгэр саарбаллаһыны сүөх.

3. МОНАСТЫРЕВ,

ССКП райкомун партийнай тэрийэр
үлэбэ отделын сэбэндиссэйэ.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбохун!

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 сый алтынны
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 117 (4851)

1976 жыл. Балабан ыйын 28 күнэ
ОПТУОРУННЬУН

Сылкыта
2 карчы

МОНГОЛ ДОБТОТТОРБУТ—ЧУРАПЧЫГА

Монголын Нарддай Рес-
публикатын Говн-Алтайсгай
аймгай далагцайга уйүс
тогулүн «Бигиги оровуонгу
тугар маладдйгтаата.

Делегатадгийн Говь-Алтай-
сгай аймагтаагүйгээр ирээдүйн
председателин гэрлүүлэгчид,
партия аймагтаагүйгээр ирээдүйн
гэрлүүлэгчид чиглэнэ. Д.
Цогинжав салаагаар. Делегаци
салаагаар баалаар: Ч. Чулуун—Гуулингаагийн дор-
мгойн хайртайгтайаа предсе-
датель, МНР Улсын Герой,
Н. Баасансаяа—«Шарга» сомо-
нуугаар партинай хэрлэг
секретари, Г. Нурандорж—
Хадун сомонугаар «Энэ хо-
мунтай» тун хайртайгтайаа,
парти хэрлэг агронгата, Ц.
Нансалмаа—Цогт сомонуга-
ар «Вперед» тун хайртайг-
тайаа парти хэрлэг гэрлүүл-
гчид.

Делегацияны баладан ийги
26 күнүтөр бибиги оройуона-
мун Мэңе-Халгаланы кыта
бычсаһар ыраанысататыр
ОСКН районоун бастакы се-
кретара Н. П. Ластивыйа ба-
һыпкылаһ оройуон общест-
вылыктаһ тарылталарни пред-
ставителлэрэ көрүстүлэр.

* МНР-тан сыддаар делегацинн республика Мелнорацинн уонна уу хаанаайстылгалтар министри П. М. Унхолов, СССР обкомун инструктор А. Е. Алексеев арыаттандылар.

Монгол дотоотгорбут бу да-
мгациллара ван бастан
Нара Маркэ йатынн сонхон
ыннигэр Дьабыллара нэл-
илэр. Боһуэлэз олохтоохто-
ро быраавынныктын юэр-
түлгиллэлит уулуссага мал.

дымтарты эсэрдэлини көрүстүдөр. Бырааттыгы Монголия бипер бөдөн аймагын делегациятын совхоз директору С. П. Микаров приемаата. Гини совхоз үлэтин хаинаһаңи сийилини билиһинкэрдэ.

Ити эининтэп сыйдымтар АВМ-га, бурдук механизирирлаһаңи механизматтар, сыйдымтарга сыйдыан үлэни-хамнаһы билесетилэр, рабо-
челары хайга

Казань Чураангыг оройуул-
наагд Кухура дьэтигэр
абх мнлэлэх довердонуу
мнтинэ буолла. Мнтийн
райсовет исполкомун предсе-
дательн солбууааччы А. Е.
Филиппов аста, өлөхтөөхтөрү
малдыттары бидикиннэрдэ.

Бираттны социалистическай дойду делегацията Чурапчы сиргэр колхозтан итинтик эбэрдалээн ССКП райкомун бастаы секретара И. П. Лытиков, ЫБСЛКС райкомун бастаы секретара Т. Т. Тоскин таа эттиэр. Чурапчы орто оскуолатын пл-

нердара истинник эсэрдэлээн
туран малдыттары Бочуоту,
най иионөрдөрынан малдылар.

Гови-Алтайский аймактаагь
исполном председателин сол.
буйлаачы, партиа аймактаа-
гь коматетын бюротун чадна,
шэ Д. Цогийжав мустубут
дэону Народнай Монголия со-
циалистическай тутууга си-
гилниилэрин кытта билини.
нэрдэ, бэрэвэттэи сонголкай
воинна монгольскай нэрвэ-
тар дээрлэбүүлэрин бшэргэ
улалааһиниэрин туһуулан эл-
бэх истиг тыллари этгэ.

Бодолжэ сарсыярды малдыттар оройуоннааҕы кыраайы үөрэтэр музейга сырыттылар, онтон Алексеевский оройуонуга бардылар.

Снимок: Монголията и
сылдыр «За коммунизм» ты
хаһаайыстыбаннай хөлбөлүк
агронома Г. Пуралдорж (ха-
һаһа) уонна Бура Марке за-
тынан совхоз кылазбынай
агронома С. В. Кочеткова.

П. ПОПОВ Москва.

П. С. ЕФИПАНОВА БАЧЫМЫН БАТЫЛААЧЫ

Карл Маркс загынхан сөнхсөн
ньурай керөөччүлэрэ көргөннүн
Ульяна Дмитриевна уонна Яков
Иванович ЛАВРОВТАР СССР XXV
съезин делегата Н. С. Енифанова
бачыммын оройуонуга биэр баста-
таннаан ойбон, 1976 сылга сана
төрөөбүт 100 ньурайы ылан ко-
ролдор-харабаллар. Биниздэр сезон
устата хас биридди ньурай 120
кг төлөһүдэрин ситиһэргэ соци-
алистическай эбэхэстелистиба
ылыммыстара.

Аасныг авьс тай түүнүүнэн хэс
бигрдэн төбө 102 кг, суужна ах
сын 765 грамм улаатарын сэтис
гилэр. Ол шийтэр атырдых тайм
сар 23,2 кг эбилийншлэр.

СНИМOKKA: У. Д. Даврова.

П. СЕДАЛИЩЕВ фототв.

ҮРДҮК КӨРДӨРҮҮ

БАХСЫ. Карл Маркс аатынан совхоз бу отделениетысар Кураанах 366 фермалытар техник-осеменаторынан Н. Н. Сергучев аянаан үлэлмөдүткөн ынары искусственный спомалзэини дымалата балачча тубуста. Пятилетка бастакы сылын бу аяспат көмүгөр киня 119 ынахха итинник ылымнан спомалзэини ытта.

Н. Н. Сергучев үлэтин үтүө түмүгү ректальный барыбар-кэттөн өстөр. Ол курдук, искусствоннай спазмозынын хабаллыбыт ынахтар 81,1 бырмыаннара буолаата.

Билги норр.

ССКП РАЙКОМУН
IV ПЛЕНУМА

ССКП РАЙКОМУН БАСТАКЫ СЕКРЕТАРА
И. П. ЛИСТИКОВ ДАКЫЛААТЫН ДЬУУЛЛЭНИИ

ССКП райкомун IV пленумтар «ССКП XXV съёний нөрдө-
буллэригэр сөп түбэшиннэрэн манлайгы сүхүөх партийнай
тэрилтэлэр оруолларын салгыы үрдэтэр дьаһаллар тустары-
нан» ССКП райкомун бастагы секретара И. П. ЛИСТИНОВ
өсөрбүт дьаххаанын дүүрүлэнигэ кыттыбыт дьон этинэлэри-
тин бэчээттинибит.

Дакылааты дүүлөшүнгө бас-
такынан СССР райкомун чынына,
Субуруускай атынан совет
паркомун секретара **Е. Е. Ефи-
мов** кытына. Кини совет про-
изводствотун садаларыгар көм-
мүштөр бөлөлөрүнө көңүлүн
үрдүк көрдөрүүлери ситиһалар-
ын бөлүнүшү туран, партияны
үз бөлүнүшүстери тараары-
зыбыт итүзүшүгө сүрүн болжол-
тотун хурда.

Үрдүкү тарилталар итисинэ бө-
йө тааһарбыт ууралхтарын конту-
руоллаһын ситэтэ суоһун түҥү-
тэр совхозу экономической хаа-
лыһтын таһаарыыга күтүөннээх
үлө барбата. Искусственной си-
чалыһын, ынах ытарааһынын,
суоһу көмүүнэл олуттун ачча-
тарга таһаарылыһыт ууралхтары
төлөрүгүтэ аһыһыһынас тариллибэ-
тү. Итиннээ контуруоллаһыны
күүбүрдөр үлэдэ ураты болконто
уруулаха маада.

— Бичиг үлдээгч хөхтөөх уншан үндүк дэулуураах, — дийлэ ССБН райколын чилиэнэ, Хайхазмталаа партиный тэрилтэ секретара **М. С. Леонтьева**. — Ол эрээрн отделениелар салалта дара кишцлэр олодор, үлэлнир усулообуушларын туссырылган тутумаахтык дэарыктаммуаттар, ол ийни оёолор атын тэрилтэлэр-гэ үлэлни барыдалара тахсар. Ма-ны бүтүгчү учуоттуур сон. Ки-ны шийгчэн салгыны профсоюз месткояныры салгаймыны раб-отемияр бичигч туссарар та-баллары илэлтлара нээдхаларын түшүнэл атта.

ССКП райкомун членээр, 31-
роднай судуула М. Д. Попов
зыонх итгэл партийнай үлэ киин

дьялга ИБСАКС райкома шийг
гик тэрийгидлгтөн Бодугурга
мичага калта үлэ тобууна. Ма
ны билэр эрээри райкомод аппа
ратын үдлгитэрэ практической
хөмөнү онорботторун сытылгык
критикалаата.

ССКП райкомун бюрөтүн чыныгы, МБСЛКС райкомун бастакы секретара **Т. Т. Тоскин** комсомолдун тарыхтагы салылыгына коммунистары түзүүрү улахан көмөлөшүүн ыйгар. Ол арзари сорох табаарыстар манаах суолта бюрөттүн сыыманнаспытарын крениналата. Холөбур, Кара Маркс атынын совхозка Одылуунга А. Варламов, Мусудайга Т. Васильева комсомолдун тарыхтагы салылыгына түзүүрүлэн барин үлүн тохтулар. Ичинкиги өчөт ортотугар үзөлөккө түзүүрүлүбү коммунистартан идрбиди күүүрдүөхх.

[illegible][illegible]

ССКН райкомун чилинээ В. Н. Дьячовска^я партида бэлэмнээ-
лэн кэмдэг соруудах-
тары биэрэн тодортуруну, орун
халдандаг партидааг эхэр-май-

гы бонхуруустарын бары өтүүнөн нигэрлэгтэ аялан-мнхэн үлэни ынгыны наадалаар тохтоото. СССР кэкэтигэр ылыгы кардо-бүлү үрдэтэн санга киирээччини алардас производственной үлэти-нэн эрэ буюлбакка моральный-по-литический өтүүнэн тогүрүччү сыаналаан рекомендация барил-лихтээрин тоболоон балиэтээ-эе.

ССКП райкомун чидлэнэ, Социалистической Үлэ Геройа Р. И. Константинов ичхэты өй-сайаа өттүнэн илүүнтэ ордук бэлдэмтөнү ууран политехической үрэхтээшн ишнэн алаз ёону бэрлэлэрин хабны наадагдан атта. Илнн гэнэ сирн туусарар үлэлэргэ ыраах үрэхтэргэ күбүнгү өртөөбүгү тэрийшнн, Мындаараабы—Чурапчы сүөлүн сир төмүөн ишннэ көмөрүүнү, авиаплатадкалары туууну бэлдэмтөгө ялан, үлнн бү күннэргэ ыштарга түрүөрүстэ Мындаараабытаагы огуруот зөөтүн анал техникалан сымла бйаа үлэлнр эснөра кубулу-ланга бейтүн сангадарын атта.

[illegible]

Мугудай орто-баскучатын партиялай тарылаттын секретара Д. В. Сивцев — выпускниктары гытта үлэ ардаттан бѳлгәниэх-түк ымтыллыбат буолан үөрөх

бүшүүтүн кэнигтээн хым ханна барьахтаарын самга бйааарса сагаалын түбэлтэлээр бааллар днэгтэ. Ити түмүгэр "совхоз производствылар тута тахсны төрөлднбүтү. Нэилэнэккэ бөгээрнээ, радио үлэлээбэт, электро-уут бйста бйста кээр, мандалаха бйити түрүөрсууларбыт олохжэ книрбөтн" 399.

Көзгө сыяларга партиянын төрөтөйт бейнети көзгөтүн бас-
тың учууууларыннан ханатта, бу
үлөнү утүмнээлүүтүк ыңытар сөрүк-
таахыт.

Оройуоннаады партиягай тэ-
риилэ ревизионнай комиссиятын
члннээ, Субуруускай аатынн
совхоз Соловьевтаады отделение-
тин упрляющайа И. И. Филип-
пов байтун атитин отделениеда
бээр ырахааттары туоратымга
нытыллар үөлөргө айаата. Орду-
сук, кууган суоллаах участка
буоларынан дьону кятэр үлэни
нытымга быһаччы суолтатаах
клинэ, сибээс үлэтин туварыча,
электростанция дизелин булууга
көмө олохтоолорулар көрдөстө.

— Илчлэлт уураахтар уон-
лай тыллаах буолуулара, меро-
приитие өтөбуллубата, итэҕастэ-
ри туоратынга мэхэйиинэн буолал-
лар, — диэтэ райком чилинээ,
райсовет исполкомун председате-
ли сөлбүлээччи А. Е. Филиппов.
— Итини тэҥэ үрүдүкү тэрилтэлэр
дьаһалларын гута олоххо киллэр-
бэт быһыны улахан охсууну өтө-
рөр. Эридиктэр үүккэ, субуруус-
кайдар привескэ, өккө, маркетар
бурдукка оһыттарын хаһаайысты-
балар бэйэлэригэр оһотууларга
нэһээ.

Ити каннигтан тулур талы
сөөк райкомун бастагы секретар
И. П. Листинков этте. Пленум
дүүэлэлэниэлиг башууроска т
нааннаах сураагы ылынна.

С. ЧИЧИГИНАРОВ,
отделение управляющей.

ОБЩЕСТВЕННАЯ СУӨНҮГЭ — ИЧИГЭС, ТОТООЙУ КЫСТЫГЫ

Туолумаҕа сүөһү кыстыа

Уруу, холхол ардхха галз-
алын күүхүнэн оттоон, дайна
сүөлү нэгстатимдээр эти. От-
тон калыа уонча сымларга,
ферма астам турар. Ол ар-
ри Сүбүрүускай аатынан сө-
хө буолуохтан үрөх шыу-
рун тулсарап өлөртөрөн, ду-
ратын, сөнөрөөтүн мадап
билитин биир нигэ-хөдүл-
данын турабыт. Арай хап-
уунаах дыммыгар үрөх сү-
нэ маһаа үтүгүр.

Саталлаах уонна дуулуур-
лаах механизматордар Туолу-
мажа да үлүсэниин үлэлтэ-
үтүмүн оту бэлэмниилэр.
Кыһалжаты диин, ол оту кы-
һын хас эмэ көстөөх сиргэ.
Хатылың отделеһиетын ферма-
ларымгар, иһинэ атын ыраах
да отделеһиеларга тиийэ та-
һылан олоорбуһут буолар.
Итиннэ кыстык күчүмөйү
куһарытар үгүс киин, тех-
ника күүүһэ туһаныллара,
күү-дүүһ, сара-хара бөдө-
бөрө.

Ошус иттидетра бастаки
сылгылар коммунист Ф. Ф.
Ватария салабар сүтөз суох
механизациялах ишлөтө Туо-
лумада сайылды, бериги
300-кэ тонна оту нөбөтө. От.

тон Амга өрүс эгэриттэн
сигаллан үөлө дээш бардач-
ха хатылылар барыта 400-кэ
тонна оту түрүүрдүүт.

Ыйымал Туолумага 300 тыһа-
дайым кыстаты кылаарыгыз бы-
лаарынымбыт. Ити сүөһүгэр
эһиңа батчаларга уойан туу-
сан госуударствога туттарыл-
лыахтара. Ол эһиң сүөсүгү-
түмүн үлэһиңгэ, баҕаалых
отделение баар суох комсо-
молка мартыктарыттан уолла
мичаттарыттан сүүмүрдээн
Мичат-комсомольскай элөөнү
тэрийдибит. Ону саалабар үлэ-
бэ элбэх оһыттах, мичат
наставнига, үлэ, сэрин вете-
рана, кырдыаас коммунист
А. Д. Местиннов баһылаан,
көрүткөн үлэһиттэ.

[illegible]

гана өгөргөгү били саладар
заспота абзизэтэди стибэ
ылыммыта.

Машин кырдын да элбэх үлэ барды. Сүөсүхүттэр өлөрөр дьахтарын сагалыыа муосталаахталар, сага өбөгү оһтордулар. Хотон ис-тас бараама, хотон уонна дыах хад-даниара эмиз барыта хаттаан бөлөм-буолуулар. Оттон 200 сүөһү күһүн-саас чаччийэр, сипр өттөрүн хаһаанар нэ-бэнэлэра эмиз тьааттан кэр-дидиһибит маһиһаа эргити-дидиһиһэр. Итиччэ сүөһү ту-рар, ону көрөрүстэр сүөсү-

Бөбө-таба тутуулаахтар

Хонтодо отделеништыгар 1400-кка ынах сүөһү сатта сириэнэ кылаатыллыа. Итинчэ элбэх хороо-уустаабы хайутааһына суох хонтоҥо киллэрэр туһугар үгүс үлэ бардагына табыллар. Соторутааҕыта «Сага олох» хаймакка бөлөхтөөминит рейдэ жатырыыаалыгар кыстыкка бөлөмнөнүнгө таһаарыллыбыт итэҕэстэр туһуна Күргү сөнкө айналдыбыта. Ону туча кытылгарта бочуоттаах сыныалаан кала олоҕор үлэ ветераннара төлөмнэһиһэ аһаҕаһа кыһаарына табыллар. Аһаҕаһа кыһаарына табыллар.

Ол курдук, пенсионердар К. И. Избаев, җанна В. Е. Романов

бүтгэр өлсрөр ыраах үрэхтэ
баар фермаларыгэр итинтэн
да атын үлэ ымтылына.

Онон коммунист Ф.Ф. Батарины зөвнот кыстанка кы-
рин эшнэтээх кэмгэр
ылыммыт тылын бигэтик то-
дордо—Туолума фермита сүн-
нүүн бэлэм буолла. Аны
ферма коллективын бүтөһак.
тээхтик сүүмэрдээһин уонна
дылы-күнү баттаһа тыһа-
бастары үүрбүтүнэн, үлэһит-
тэри көһөрбүтүнэн барыы
эре хаалла.

И. ЧИЧИГИНАРОВ,
отделение управляющей.

бир улахан хотон муостаты
көнөрүүгү албах кун үлээвэти
лэр, ферма далын уонна кыбы
тын тутан биэрдиалар. Онтон д
атын өрөмүнү атытыга кинил
ги кытта тэтиг кырдыаас раб
чай Егор Марков сырытта.

Кинизлэр билигн да сарсырал
арда сүгэлэрин тунпугунан кы
тык фермалар тийиллалар уон
өрөмүөн үлэтин ымынытынан ба
раллар. Ол өгөрбүттара барыа
бодо-тара, тупсарай тонна үй
лээх буолар диэн сүөсүбүттэ
этэллэр.

Т. СОКОЛЬНИКОВ

Зетонияд уулуссаларга уонна суол-иис быраабылатын туту-лууга, анно үөрэтигэ улахан бол-бонто ууруллар. Ол иһин үгүс-ооо садторыгар анал үөрэтэр-площадналар тэриллээллэр. Онно-мийинция уонна госаэотинспен-ция үлэһиттэрэ тиһигин биспан-на сылдьаллар, ырачааннары-уулусса, суол быраабылатыгар-үөрэтээлэр.

СНИМОНКА: инспектор стар-
шай лейтенант Тойво Сульг 21
№-дээх пернускойдаабы 060 са-
дын интиллээччилэригэр суол
бичээхбэлэтын үөрэтэр.

3. ТАРКПЕА фотота-
ссха, фотохронната.

Бу хүннэртэ аан дайдуу об-
щественинхыг бодомтогун ик-
ки собьетие ордух уарта. Бала-
дан мыйн 21 хүнүүтэр Нью-
Йорк ХНТ Генеральгай Ас-
самблеитын XXXI еессинга
үлэтин сараалата, оитон икки
хонон Зайац Хельсинкигэ Сэ-
билэниилдэн үлэүйхүүнү тох-
тогор, сэйблэниинг эиэр уонда
тылсаадыны сэмнэтэр дийн
Бутуу аан дайдуулару конфе-
ренция аһыллына.

Бу поручаттар икки армала-
рынакда форумнар сорулгара
бигер — эйвни көмүскөзүн,
сөзгизининин үлүлүлүлүлү
төхтөтүү, кини аймары аан
дойду аздьархайвах сана сир-
ринтий үлүлүлүлүлү араначы-
лазын.

Финдандың егіншіліктер
жүзүбүт аан-дойду сүүстөн
төмөт гөүдүрөтөүлөрүн прет
саяителлөр аан-дойду өңсө
төмөтүнө сыйлашынды үлү
жүзүбүт үтүнүр-төмөтүнүр
дүгөбөүлөрү, сөбүлөшкөлөрү
түлөрүнө атынды көдүүсө
төмөт сыйлашынды өңсөүлөтө
дүм, планета бөрөстөүлө дөмө
жөүлөтөт некк ардыларынды

ПЛАНЕТАБА ЭЙЗ ИЪИН

Ый тыгалайыны сымыатыгыт
онан бу проманы кымынын
наах онгорууга байдаларын кы
латтарын хайдах кылдарыах
ларын собун туһунан быһаар
скалатар.

Ийн айнахца — билгийн сэлдмийнхэн үлүүгүйнүү бохсуутган, туслахыны сэлдмийнхэн үнэгтэнтэн унган самга термидернай сэринин гэхтотуттан ордук дьонунгаах, тэрэн туар атын сэрүк сүх. Специалистар атэлэринэн лан дөйдү үрдүнэн байганын галцаг сэлдмийн 300 милдирд кэринэ доллар оросуоттавар, отгон сэрин кэринэ лан кэм ийнтар бу галцаг 6 триллион долларга тэгнээр астрономическай суумалах дөрөмнүү тагварилмийн. Бир танк нолуугу төлөөчүлэртэ, басган туран, үлэлэн нигаллаачилэртэ, 250 тын, долларын эргилэр, байбууэй самолет—8 мол, отгон айнахосон—1 миллиард кэринэ долларга туар.

Он нэмжтэй миллиард агаарын, ордуу Латинский Америка, Африка гүнхн Азия сайдан эрэр дайдуларыг хоргуулар агардаах нас-туэр олохх олоер, оттон 700 мод. киби сатай аахпаттар, суруйбаттар.

Өскөтүн ардааны державалар байыныний бюджеты 10 бырыбыантанан сарбыйан, онтон ыналар үбү сайдан эрер дойдуларга неже быныгынанк бирер туфунан СССР агорбүт агитини ылыныгытара буоллар ачыкктаабыгытар аһыа, үрөдө суохтар суруккы-бичиккэ үрөһө атылар.

Дамдаа сэблэннинэн үзү-
хүйүү түнүгэр нэрүүттар
нооньнуларыг түнэр өрөс-
көөтүнэ арэ мүгүрдэмэт,
хайлы-үйэ сир шарыгтар мун-
цууллубут ракешай-идернэй
сэрин сэбин сатада сүөх эл-
бэх саппааһа бэйэтэ эмнэ ула-
хан дутталлах буолда. Аме-
рика эйэ иһин охууааччыла-

рын оталарынан, АХШ итер-
най потенциалы Хиросимада
бырагылдыбыт бомба сада
кыламылаах 615 тың. көрүнө
атомнай бомбада таттынар.
Билигин аны киһини маас-
сабай кыргыы өссө дьулаан-
наах средстволара олоһу-
лар кутталыра үөскөтө
Дьэ ол ичин, ОСРС сэрин са-
бин сага көрүнүгүн өңө-
рууну бобор туһунан өңөр-
бүт өтүтү аан дойду үрдүгүн
сигэринини мыскага ойдунар.

Зйлаахтик бигрә оло руу
денискэй принциптарэ по-
руоттар икки ардыларынаа
сйаһан нуоржатын быһы-
тыһан өрдүк биһирэһэн иһэр
бөдүлүгү кэмэ сүбүлэһини
өһингэ уонна тыһаһын
сыйнаттыгыга тоғоостоох үс-
дүүбүлэлэри үөскөтөр. Бу—
аан дойду урдунан хүүстөр
хаһааныһыларэ социализм
уонна прогресс туһатыгар үлэ-
рийбиктан туоһута, ССКП
XXIV съёһыгар ыһаһаллыһыат.

ХХV съездоо сайгыы сайындарындагы ЭЙэ программатын олоххо килээрер ийин биинги партиябыт утумнаах өхсү-хуутун түмүгэ. ЭЙэ уонна тыһаанына сымнаатын ийин өхсүхүү ССРС уонна социалистическай лаарыр атын дойдуларыа эйиан тыһыыр да политикаларыа ситийиэллэрэтир түрүдүр.

Онон сэдбэлэгийнхэн үлгүү-
йүүнүу хааччхатааһын, поли-
тическай тыгсааһыны сымна-
аты, бодо эйэһи хэчхыйын—
дыргнээх кыаллар сөрүктэр.
Илэни быһаарымыа общест-
венность дьолунаах уонна
улаатан- иһэр оруолу млар
сөрүктээх. «Аян дойду бата-
һаманнаатыгар тахсыбыт сүг-
кэн уларыһымылар—обществен-
най күүстэр ымыһыт биллэр-
көстөр үлээрин, поручот маж-
сатын хаһаалыгар тахсар»,—
да урхук актинниһын түмүктө-
р: «...»,—диэн төһөболоон ба-
лизмобитэ ССКП БК Генер-
альной секретары таһаарыа
Л. И. Брежнев 1973 сыл
Москвада буолбут Эйэһи тап-
тааччылар Бүтүн аян дойду-
таагы конгрестарыгар өкөө-
бүт этинитигэр.

В. СЕРОВ,
ССТА

УС БАЙЫАННАЙ ИДЭВИ БАҢЫЛААБЫТА

Овогнюр хараар мэддэг күндүйгэхэ буолбур ичээр сүдээн-ийэр. Сүүрүү былаастаан эрчим-нахтнх хаамар-снмөр. Мин эдэр-нэр үс байгалийн илэн бай-млабт Иннокентий Афанасьевич Петров гүһунал элбэн. Випр тү-бэлтэр киин олодун устатыг-эргинэн-хаанын илбигин-корбү-гүн барытан снлннх суруйбуу-халын татарэтин корбүтээхннл-Онтон сүдэстэнх (элсэгтэхэ-мнннх).

[illegible]

«Вийнгийн Ловат» өрүс үрдүгэр уурап Локня станицыда тууи элбэһиттара, дээн суруйар Н. А. Мероп. — Оа Хогутууу-Арсааны фронт састааһытар хилэрэ Маг-айсы ударнай армия атынки арбистынтэн 2-3 км тойиччи эгэ, ил кмээ 82 миллиметрээх, ил

нонөгдөл ашигтайм. Саамыг
агаард 3 километр саамыг чуха
н дунд унуур төвийлбөг. Бийд
хуучин газар-суурь 61 кг буудал ү
нийн хоньд сүтэ смалдэрбэт
Бийдгэ ханьд багарар бийд
га-мийдгэ тутулдгэ

Остоох төрө эрх нимдэ кирибэ-
лта. Ол тымал баран ариудларын
нэг, зинномтуулан биемтала суус
хымылалта. Хата сымаллабыт
буолан бийнэгтэн олуу сүүтүү
соччо сууца. Бийнги буоллабын-
эри чуолмайдамзыт квадраттар
итмэлхирбист. Ол курду остоох
пүүтү көрбөдү адыс ийтан ол-
дук хамгы бишр сиргэ лугуучу
аарбулунуэ. Дыс өнтөн экиниги
дигиэ дүйөр ол кэтинниэрбэл
биринжэе кэлбитэ. Икки гүүн
иэх күн гүөх да утаршыны көр-
сүбикэ хаамыныпты. Бу тогто сэр-
пикэжэеке куталларый дүй
кэштэн Власовтан кынтабыт
«Бийнги чаастарбыт кэтэхторот-
тан охсонор, төгүрүктөрүм
гүбэймээрэ ыксымалар»,— дүр-
күннэ. Фашистары тинээр бишр
кыракай дүрүбүннэ тийин
спешинниг. Остоох, мантан ор-
дук харыс да тутууоохуэ суо-
жа дэжбиттин, сир-халлаан хабы-
рыттар уотууан көрсүбүтэ. Би-
ниги окууна, траншея хаастабыл-
ныт, Фашистар, хаста да атака-
да туран баран табыллынымалар,
аны, тапкалары киллөрбүтүрө.
Ол күтүрдөр сирн тиниретэн, би-
нигини төлсөрдүн үдүлэн илэл-
лэри ийирыта сүрдөөдө. Граната-
ларбыттан бэлээшээбинниү. Эмис-
кэ хантан да кэлбиттара биини-
адыска кыргыһыны төлөөлүтүр су-
устаах советской тапкалар баар
буола түспүттөрө да хирдарыта
агылаадыны ийириббитэ, буруу,
хүөр өрө будууаубүтэ. Сотору
агындаалларын тохотон биини
тапкаларбыт бишр ди хаалаба-
на, кэлбиттерин курдук, эмиска
уус гынан хаалбытара. Оһно
ийдөөн көрбүһүнүт остоох уонтэн
тахса тапкага уотууан кытааста
туалалара. Тапкаларга сөрүстөн
таппага кириптер фашистар эмис-
гөттөрү сырысыттарара. Ону ко-
юн бука бары үөрсө, сирейини-
гарахтын сырыла түспүһүнүт,
өдүс ыстаал куйахтаахтыгынан
аны тутуубуһуну.

Ити кыргыныны кынышттан ытканыны саллазбеттеге. Мин дождоум эдерибиз нуучча уола Минна Матьцев, командирбыт Власов

сөнүттөрө; Көңүлүн асцоох сый-
чери булгашкатын бадбонунт.
Мун снряд оркумкатыгар уга-
уунун тнптарбыйтм.

Ниязовский уюбалас Вичуга
дан куратилар үс ий эмтэмин
том нана икки мйдаах курека
наминиттара. Ону «Туйгуи сан
инструктор» дин значоктаах бү
тарбитим, медицинский сулууспа
старинай серканын аатын млы

Ишкени карбоната кнпрон авто-
матикстар ретилыргар түбсн-
тнм. Арай бнпрд 30 рааведчн-
лытарн бнлннгнн, 50-жа автом-
нчнн, остовхх эмаск саба гүлнн
узынн сомолоох офицеры бнлнн
аларн соруудахтыдар. Ыйы-
лыбыт снрг тнпнн автоматн-
тар тохтоотубут, рааведчн-
сар салгы сылла турдулар. Фаши-
тар хаста да ракетанн ыттылар,
бнлннгнн бнл огустулар. О-
снн уругдары остовхх саба
сүтүрн кнпрднбт. Тула уот су-
тулла олорор. Мннгнн уоох эр
гүлнн кнпрн эрер курдута. Бнпр-
да ойдоммүтүн ханга атайын бор-
бонннн граната бнлн таппнт.

Госинталамга алта мй сынамтын кизик: «Сана бойбойуи техникада да урени барамыз»,— диятылар. Белоруссия Пеноборисово дили куураттар калым. Куурат сэрнати улаханым; эмсэлэзобит, бүгүн диле суруун кирнезе. Урахиште программата кизик, сана аде аллах билишине-көрүүвү арар. Инше гылан олуе кыбанан-мүһэнзи үрөзобит. Алта мй буолан баран үрөхкини туйгунакан бүтөрбоним, оруду номандира толобурум.

Москвада байыаннай заводтан уруу ийм да харахтайзатах самоходнай орудийтан нэлбэлхэгэ. Экипаж интернациональнэй этэ. Массымава командира младшай лейтенант Тончий — украинец, механик-водитель Дамдинов — бурят, литейчхи Гусин — пуучха. Мин наводчиймнай анамгыгым. Сохуйоохнуу аһин, сэрин бара гурар сиригэр арбаа буудбаакка, мин Дальянай Востокка араллылар. Ити 1945 сэл муус устарга этэ. Биер станцияда тохтоон хас ший сага массымаваны сүүрдэг-сөгүтэн, сүүл итан эрчимлибэлэ-чит.

Японияны утары сарин саба-
таммыта. Амур өрүһү туорнай
Манчжурияга аспирбиппнат. Япо-

нцтар туруудайн сэрлэлэйн
дэргэд түбснөхтэй. Арай хам-
гийн эрх зүйн дэригбэлдэ тохуу-
нгоорон мтмаласхыгтара. Кин-
дэр цемент бөгөөдгүнүүлэри-
самохаднай оруднөбднэйн айна-
нхон зүрэгтэ арьсхат мтмалд
блнхыт. Оттон сатын саялаас-
тара нүлөмшүүт уутуттан кун-
нхатхара. Бэрт кылгас эрээр
дэхуун мэрлэлнхэ сүүбүнэн о-
төөвү кидийблнхыт. Итин
«Хорсунун ийн» медальнэй нэ-
рээдэлэхмтмд».

Алардагы озорор тапталлаа
күрттөткөргөр Нинокийтий Афе-
насьевич 1945 сыл ахеминий
кунугор эргилээс кайрыта. А-
мьжа мгырмылмайттан. У-
сылтан ордук камга, дыматтыг-
бырта даданы сурук тунптаг-
бир чаласка, түнтөн токтооб-
буолан сурук сипит эте. Алар-
дас Москванан алта тогул баш-
охсон асыпта. Ошон агата өлбү-
тү, бирге төрөбүт быраты-
зны пиниз армияга мгырмы-
лымбат Кеша, Псковский уобала.
Алушьяво диги дэрэбинистиге
мгырге хонууттар геройда
өлүүлериин окубубути ити к-
софуччу истибита. Кеша ой-сам-
огтуңин сайдам киши эте. Түрө-
сыл үөрөнөн сэтте кылдаһы бү-
төрбит, 16 салымтан учуутал-
лаабита. Көминки учительски-
институт бастакы курсун кызга-
тол үөрөнөн бүтөрбит. Ологу
паунаба ачыыр бадалаа.

А. И. Петров 1934 сэлтан (1935) сэлтан бичүүртнээх сүүлчлэлтэй барьаг дээрнэ нуруут үзэригээр үнэгэр үлэсэлтэй. Сэрнэ кэмптэй гэж кэтэхтэн үзэригээр үнэгэр үлэсэлтэй институту бүтэрбитэ, биологический преподавателнээх бичүүртэй. Сэрнэ уонна үлэ ветерана пенсийа таарыстар общественнай олоххо активнайдыг кыттор. Кини сулуута үлэиитэрнэ профессору үнэ меконному председателэ, педсоветнай суут сэлэтэлэ.

Хорсун буйун туг олодо ам
алгыс курдук. Икки нымна Св
уонна Рая СГУ преподавателэрэ
улахан уол Кеша художник, орт
уол Афоня Бүлүүтэди педагог
меккай училище музикара ууу
таалыан үлэһин, кыра уол Во
лода эмиз университетны бүтэр
бита. Адаларын чэпчэнигэ суох
ай эрэри сырдан: суолун киин
тар салыахтапа.

В. ЗАХАРОВ.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс
уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫБЫТ: редактор—91-395, отделлар—91-495 уопсай—
91-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного совета депутатов трудящихся Якутской АССР.